

СОВЕТ ЭРТЕМНИН БОЛГАН ТЕХНИКАНЫН ЧАА ТИИЛЕЛГЕЗИН ДЕЛЕГЕЙНИН БУГУ ЧУРТТАРЫ УЛУУ-БИЛЕ ҮНЕЛЕП ТУРАР

Даштыкы чурттарнын күрүнө ажылдакчыларынын байыр чедиришкннери

Н. С. Хрущевка, Л. И. Брежневке телеграммалар

МОСКВА, апрель 13. (СЭТА). Иштинде кижилг космиктиг корабльди чедишкнниг салып үндүргени-биле холбаштыр изиг байыр чедиришкннин даштыкы чурттарнын күрүнө ажылдакчылары Москвага чорудуп турар. Мыдат Улус Республиканын Күрүнө чөвүлелинин премьери Чжоу Эн-лай Н. С. Хрущевтуң адынга чоруткан телеграммасына эн-не изиг байыры чедирген. Октаргайны шигээдип алып талазы-биле совет улустун чүс-чүс чылдарда кириген улуг салышкыны социалистик системанын деңизир чүе чок артык күштеринин маргыш чокка база натап көргүскен дээрин ол демдегеп турар.

Польшанын Каттышкан ажилчын партиясынын Төп Комитетинин, Польша Улус Республиканын Күрүнө чөвүлелинин болгаш чазанын амуңзидин Владислав Гомулка, Александр Завадский, Иозеф Циранкевич Н. С. Хрущевка болгаш Л. И. Брежневке чуреткин ханызындан байыры чедирген. Бүгү поляша улус совет нитилелдин төөгүлү чедишкннеринге өөрүшкү болгаш магадашкын-биле байыр чедирип тур деп, телеграммага чугаалап турар.

Болгар удуртучулар Тодор Живков, Димитр Ганев, Антон Югов Н. С. Хрущевка болгаш Л. И. Брежневке чоруткан телеграммасына болгар улустун чалбыштыг байырын дамчыдып турар. Совет кижилеринин чайыннанча эрес-мадырлык чоруу болза оран делегейде ан-сеткилдиг кижини бурзузунун чоргаралы болур дээрин олар бижип турар.

Моол Арат Республиканын удуртучулары Ю. Цеденбал биле Ж. Самбу олар СЭНП Төп Комитетинде, ССРЭ-нин Министрлер Чөвүлелинде, ССРЭ-нин Дээди Советинин Президиумунга изиг байыры чедиргенер. Коммунизм тургузушкунунун, бүгү делегейге тайбынчы керзинин чаагай чоруунга улам магальг чедишкннерини чедип алырын улуг совет улуска, оң авангарды—Совет Эвилелинин Коммунисттик партиясына олар бүгү сагыш-сетилинин ханызындан күзөп турарлар.

Румын Улус Республиканын удуртучулары Георгий Георгиу-Деж, Ион Георге Маурер изиг байыры чедиргенер. Телеграммага чугаалап турары болза, коммунизмни тургузар дээш, эртемниг болгаш техниканын депшилдиг дээш, тайбың болгаш кижини төрөлгетинин аас-кежини дээш бодунун чаагай күш-ажылыг болгаш демиселинге чаа-чаа тиилелгелерин чедип алырын совет улуска румын улус күзөп тур.

Венгриянын ажилчы чоннарынын мурундан амы-дуиманын байырын дамчыткан Янош Кадар биле Ференц Мюнхос олар космиктиг октаргайе кижиниң баштайгы ужуушкунун кижини төрөлгетинин болгаш совет социалистик тургузунун өшпөс төөгүлүг тиилелгези болур деп адал турарлар.

Вьетнамнын Демократтыг Республиканын президенти Хо Ши Минниң бижип турары болза, баштайгы космиктиг совет аян-чоруткун шылгарангай чедишкннин-биле холбаштыр бүгү вьетнам улус онза ааскежиниң болган болгаш аажок улуг көдүрүшкүн-биле чурттап турар.

Болгариянын Коммунисттик партиясынын Төп Комитети СЭНП Төп Комитетинде чагаа чоруткан.

Албаниянын Улус Республикасынын удуртучулары Энвер Ходжа, Хаджи Леши, Мехмет Шеху оларнын Н. С. Хрущевка чоруткан боттарынын телеграммасында чугаалап турары болза, иштинде кижилг космиктиг корабль «Востокту» салып үндүрген дугайында өөрүшкүлүг меэдэ бүгү албани улустун чуреткнрин болган.

Югославиянын улустунун болгаш чазанын база бодунун амуңзидин Иосип Броз Тито совет эртемниң чедип алган өндүр улуг чедишкннин-биле холбаштыр совет эртемденерге болгаш бүгү совет улуска байырын чедирип турар. Ол болушкунуң болза, кижини төрөлгетинин төөгүзүндө чаа үе болур деп телеграммага бижип турар.

Совет чазактын баштыгына АНШ-тың президенти Джон Ф. Кеннедин чоруткан телеграммасында чугаалап турары болза, космонавттын кадык менди ужуушкуну-биле холбаштыр Совет Эвилелинин улустунун күзелинин ханыгына Каттышкан Штаттарнын улугу каттыжып турар. Октаргайны шилчеп билеп алырынча моон сонгааргы чүтүлгө ийи чурттар кады ачылдып, кижини төрөлгетинин чаагай чоруун чедип ал шыдаар бөр дээрзинге ханы күзөлдөрин АКШ-тың президенти илергейлеп турар.

Велиобританиянын премьер-министри Гарольд Макмиллан совет эртемденерин, техниктерин болгаш астронавтыларнын шылгарангай чедишкннин-биле холбаштыр британ чазактын амуңзидин изиг байыры Н. С. Хрущевка дамчыдып турар. Бо болза төөгүлүг болушкунуң болур деп ол бижээ.

Н. С. Хрущевка бодунун чоруткан чагазынга Франциянын президенти Шарль де Голлюд медеглэни болза, совет эртемденерин болгаш астронавтыларнын чедишкннин Европада болгаш кижини төрөлгетинге алдарны нычылп турар.

Индиянын премьер-министри Джавахарлал Неру Н. С. Хрущевка телеграммасына октаргайе кижиниң ужуушкунун болгаш оң черге эеп келгенин кайгамчыктыг чедишкн деп адал.

УЛУГ МАГАДАЛ-БИЛЕ

РУМИНИЯ

БУХАРЕСТ, апрель 12. (СЭТА). Кижини төрөлгетинин өндүр улуг алыс-соруу — кижиниң космоске ужуушкуну болгаш оң черге менди чаагай зөп келири боттанган деп парлаган Румын агентлигинин корреспондентинге сурагалг чогаалды, академик Захария Станку медеглээн. Октаргайга ол ужуушкуну боттадырган космиктиг корабль болгаш «Восток» деп аттыг совет космиктиг корабль-дир, а космоске ужуду уген баштайгы кижини ол дээрге совет кижини Ю. Гагарин-дир. Ол аттар кижини төрөлгетинин төөгүзүнге адын үжүктөр-биле кезээде бижиттинип кирер.

Бухаресттин архитектору Х. Майкунуң чугаалааны болза, Ю. А. Гагарин — кижини төрөлгетинге болгаш тайбынча бараан болган совет эртемниң болгаш техниканын кайгамчыктыг үзлөү-дир. Бистин өөрүшкүсү болгаш чоргаралы-выс аажок улуг. Тилчелгедик коммунизмниң баштайгы чуртунун кижини төрөлгетинин мурунга ажыдып турар перспективалары өндүр чаагай.

Тайбың дээш чайгылыш чок демиселге, бүгү кижини төрөлгетинин чаагай чоруунга болгаш депшилдигинге эртемниң болгаш культураның төөгүзүнде чаа-чаа чедишкннерини чедип алырын совет кижилерге күзөп тур бис.

ШВЕЦИЯ

СТОКГОЛЬМ, апрель 12. СЭТА-нын корреспондентиниң-биле беседазынга Швециянын Коммунисттик партиясынын даргазы Х. Халбергте медеглэни болза 1961 чылдын апрель 12-нин хуу болза үенин төөгүлүгү хуу болуп, кижини төрөлгетинин төөгүзүнге кирер. Совет эртемниң эрес-мадырлык чоруу кайгамчыктыг болган тоолда чүе шыкшаш кылдыр сагындырар. Ол эрес-мадырлык чоруу — делегейин депшилдигинге совет эртемниң кол ролунун чайыннанчап деретини, космоску чаалап алырынга совет эртемденерниң көстүп көрбөс бедиктерин чедип алганынын үлөгөр-чижээ-дир.

ФРАНЦИЯ

ПАРИЖ, апрель 12. (СЭТА). Франс Пресс агентлигинин корреспондентинин дымнадыны аугаар аларга, Франциянын даштыкы керектер министри Аверофутун баштайгы космонавтын ужуушкунун тайбылдарына, бүгүн Орли хоорайга медеглэни болза:

«Бо дээрге, космоску чаалап алып талазы-биле эн-не чугула болушкун-дур. Ону ким боттадырган дээр дугайында айтырынын талазын көрбөй, ол болушкуну байыр чедирип тур бис. Ол чаалап алышкынын тайбынча болгаш кижини төрөлгетинин чаагай чоруунга бараан болур кылдыр тургузарын күзөп турар бис, чүте дээрге ол чаагай чорук, бистин бодалымы-биле болза, кандыг-даа депшилдигин болгаш кижиниң кандыг-даа ажыл-чорудалганын эчис сорулгазы болган турар ужурулу».

ЦЕЙЛОН

КОЛОМБО, апрель 12. (СЭТА). Төгүдө бир-ле дугаарында космонавтын ужуушкунуну дугайында Москваның дымнадын Цейлон хой-нитини хаймыстырып үндүрген. Совет Эвилелинин Цейлонда экинчи черинче болган СЭТА-нын корреспондент салбырычче соксаала чокка телефоннап турган—организациялар, солуннар, чоңунуң бүгү керектеринин төлөөлекчилери чижездэр чүе чок чедишкннер дээш совет кижилерге чуреткин ханызындан байырын чедирип турган.

Солуннар ол дымнадыны боттарынын бирги арынарныга парлагылаан. «Таймс оф Цейлон» солунун бижээни: «Россия космоске кижини чоруткан. Баштайгы төөгүлүгү дымнады: «Бодунуң байдалым эки чор» дээн болган. «Цейлон обсерватор» солунун медеглэни: «Космоске кижини салып үндүр талазы-биле чарышка орустар ашкан».

ШВЕЙЦАРИЯ

ЖЕНЕВА, апрель 12. (СЭТА). Космоске баштайгы совет кижиниң ужуушкунуну дугайында дымнады мыда бүгү-нитинин магадай дашкынын бодуларган.

СЭТА-нын корреспондентини швейцар обсерватория-биле телефон дамчытыр харылашкан. Профессор-ассистент Фред Русмер телефонга чедип келген. Бо дээрге, кончуг солун болушкун-дур деп ол чугаалаан. Совет эртемденеринин чедишкннин-биле холбаштыр өөрүшкүлүгү илергейлээр өстү тывары берге-дир. Швейцария — ССРЭ нитилелдин президенти, Женеваын сурагалг эмчиси Марк Ольтрамар совет эртемниң бо улуг чедишкннин-биле холбаштыр бодунун хуузадан болгаш нитилелдин кижигүнеринин өмүзөөндөнгү бугу совет улуска чуреткин ханы байырын дамчыдырын СЭТА-нын корреспондентинден дилээ.

КЫДАТ

ПЕКИН, апрель 12. (СЭТА). Барбанарнын болгаш конгаларнын мыды Кыдат найсылаада кудумчу шимчөөшкннин соксадышкан. Ол болза, бистин октаргайы төөгүзүндө Чери догандыр кижиниң баштайгы ужуушкунуну дугайында өөрүшкүлүгү медегө сорук кирген пекиндилер чаагаар эгелен чыксаалаче үнүп келгени ол болган. «Кижини төрөлгетинин чүс-чүс чылдарда бот чоранга күзели боттанган. Совет кижиниң космоску» деп сестерини бижээн дозунары туткан.

Совет кижилеринин чижездэр чүе чок эрес-мадырлык чоруун аударып жеткан «Сибирь—өөрүшкүлүгү медегө» деп сестерини кызыл пёске аажок улуг үжүктөр-биле бижээш, кудумчуларда аскап. Делегей иштинде кижилг баштайгы космиктиг корабль-спутниктин Чери догандыр ужуушкунуну дугайында СЭТА-нын дымнадын алган соонда Пекинге байдал мындыг турган.

СЭТА-нын Пекинде салбырычче үргүчү телефоннап турган.

Даштыкы-биле культурул харылазаларнын хоорай килдизинин алыртыг чазакты дүжүрерин чедип алырынга белегин Тельман дидими-биле медеглээн. Инчалза-даа социал-демократтарнын баштынары коммунистерин саналы база хулазвейин барган. Германиянын Компартияны ол үеде фашисттик реакцияга удуу чааскаан тулчу кирер кире күштүг эвес турган. 1933 чылдын январьда немец коммунистерин чазыктык паралап үндүрген сөөлүгү плакатында мында деп өткүт бижиттинген: «Итлер дээрге—дайыл! А дайын дээрге—Германиянын бустуушкуну!».

Компартия чажыт байдалче шилчээн. Марта Тельманын тудуу чоруткан. Ажылчыларнын баштыкы чыны фашистер күртүнге өскерлик дөш бурдуудып турганар. Инчалза-даа рейхстаттын өртенгенин дугайында Георгий Димитровка удуу сүрүдүлгө буурап дүжүрге, гитлерчилер корткаш, мыттайшай барганар. Тельманын судтарын биднимес хуулазы сонгаараткан. Ажылчы чоннарын баштыкынын фашистер чажыды-биле чок кылып каар деп шийтирлээнер.

Удуулаанышкынын чалгыны бүгү делегейге тарай берген. «Тельманга хостага!»—деп сестер даштыкы чурттарга герман элчилеринин бажыларнын мурунга димиреп турган. «Тельманга хостага!»—бо сестер чехословак заводдарнын хоорайларын дымнадып, АКШ-тың школаларнын кырынга туттарга бижиттинип турган. «Тельманда аспандар чайладылар!»—деп австралийчилер, болгарлар, кыдаттар, мексиканнар, совет кижилер негеп турган. МОПР-нун кассаларыне дуулаачы хөл дег агын кирип турган.

дакчызы Чжоу Ин Шанхайдан телефоннап. Чаа төөгүлүгү чедишкннери дээш совет кижилерге чуреткин ханы байырын чедирген, оон дымнады болза, Кыдаттың улуг хоорайынын чурттакчылары чыксаалаче үнген. Шанхай өөрүн, байырлап турар деп Чжоу Ин чугаалап турар, бистин совет амы-дуналарыныс дээш бистер шүптүвүс кызыгаар чокка өөрүп база чоргаралын турар бис.

АКШ

НЬЮ-ПОРК, апрель 12. (СЭТА). ЮПИ агентлигинин Нью-Йорктан дамчытканы:

Бөгүн совет майор Юрий Гагарин төөгүдө шылгарангай шимчелекчилериниң саньига кирген, чүте дээрге ол, космиктиг корабльде одуруп алган октаргайын оруу-биле Чери догандыр ужуушкуну кылган болгаш Черге менди чаагай зөп чанын келген баштайгы кижин болган.

Бодунун ужуу-дузанынын талазы-биле аларга, Колумбияны Американы ажитканындан болгаш Чер бөмбүрээни догандыр Магелланын кылган аян-чорудан тудак чок эрес-мадырлык чорукту кылган, Гагарин улуг шимчелекчилериниң саньига кирген.

Магелланын эжиндиришкнни багыт үш чыл үргүчүлүсүн, Гагарин Чери догандыр 89 минута хире үеде ужуткаш.

ЧЕХОСЛОВАКИЯ

ПРАГА, апрель 12. (СЭТА). Бөгүн Прагада удуу байырладарнын хууу шыкшаш хаймышкынын болган. Кижилер агы үени шылгарангай болушкуну — баштайгы космонавт—совет кижиниң олурун космиктиг корабльдин чедишкннин хонупкан дугайын өөрүшкү-биле чугаалажып турарлар.

Чехословакиянын Эртемдер академиязы ол-ла хун парлаат конференцияны эрттирген. Чурттуң шылгарангай эртемденери — Эртемдер академиязын президентини З. Неделик, кол өртемден секретары академик Я. Колесник, академиянын орадакчы президенттери Ф. Шорм, И. Малек, академиянын экономиктиг комиссиязын даргазы Г. Пешек олар журналистер-биле кылган беседазынга баштайгы совет космонавтын ужуушкунуну шылгарангай ужуу-дузанын медеглээнер.

Совет элчилеринге бөгүлүгү шыкшаш ол хире хей кижилер кадан-да чымылган келген: завод коллективтеринин, албан черлеринин, өөрдилге черлеринин, шериг кезектеринин төлөөлери, түс-түс кижилер боттарынын өөрүшкуну илергейлээр дээш мыда зөп турган. Албан черлеринде, школалардан, дээди өөрдилге черлеринде, хой-нити организациялардан, бугуругерлерден болгаш хуу кижилерден келгелден байыр чедирген чаагаар болгаш телеграммалар эртенгинин баштайгы шактарында-ла элчилеринге оваланы берген. Кижини төрөлгетинин эн-не алыс күзелин боттадырган совет кижилеринин бо тилчелгезин-биле холбаштыр өөрүшкуну болгаш чоргаралдын сагыш-сеткини ол документтериниң одуругу саынды синниккен.

Космикте болгаш хаакка мацнаар үе эртип турза-даа Кызылдын педагогика институтунун конькичлери болгаш хаакчылары чик атлеттер-биле кады спорттуң чайгы хевирлеринге шеңделерин доктаамал чорудуп турарлар.

Чурукта: областын дээр хаакчыларынын бирээзи Ю. Непомнящих (солгай талазында) болгаш В. Карлов адроктаарынын техниканын өөренип турар.

Фото В. Уковлетуу.

МУРУНДА—СОЛУН МАРГЫЛДАЛАР

Спорттуң чайгы сезонунун баштайгы бир дугаар медегэни — бут-бөмбүкү талазы-биле чурттуң чемпионы Бистин эн шилчелде 22 командаларыныс берге маргылдаанын үеинче эгелеп киришкенер. Бут-бөмбүкүчүлери чайгы сезонун эгелеп кириссе-даа, оларнын аразындан тилекчи команда чүте күзүн тодараттынар.

Эрткен чылда, чемпионаттың ийги кезээнге сан тиктен эгелеп турда «Санлы күзүн санаар болгай» дигил турган. Бо чылда баштайгы маргылдааларга чедип алдынган санна база ким санаттынар. Ынчангаш командалар эгеленди-не күштүү-биле ойнар кирер алаар...

Чемпионатта оон аян-даа өскерилерге база бар: шүүдени тодарар ойнунарга 10 командалар киржи. Бир эвес сан талазы-биле дөш болур болза, мячкыи чежини кир тепкени болгаш бодунун аживиче кашты эрттирп кижиктерин барымдаалап тилекчи тодаралар. Ол чорук командаларын маргылдаага халлашкынын ойнарнын шыгыгаарларды.

Кым тилчээр? Бо айтырыга ам кым-даа харымын бербес. Эрткен чылда чедип алдын медалдарга «тергидээшкн» Москваның үш командаларына—«Динамо», «Спартак» болгаш ЦСКА оларга турган. Төргөдө команда мыдыг «тергидээшкн» шийтирлени-биле удуу бооп, бодунун чедишкннерини капталтаарыга беле.

Чемпион болуп үнеринге шийтирлени болуп турар командалар төргөдө чурттуң чуну-биле харылааларыла? Киветин болгаш Тбилиснин динамочулары, бут-бөмбүкүчү — демир оруучулар көзүбүзгө калдыг чаа солун чүлдериниң? Маргызын ам дээрзинде берге: чемпионаттың таб-

лицанында сан чаа-ла эгелеп турар. Чурттуң эгелеп турар ХХIII-кү чемпионында чаа солун чүл болза: үш командалар — «Динамо» (Москва), «Спартак» (Москва) болгаш «Динамо» (Киев) удатпас чурттуң бирги чери дээш маргылдааныга боттарының байырлаады беш-беш чүкү маргылдаа оюнун ойнарлар. Ам оларнын кайзынын-даа маргылдаага киришкенин саны 493-493 бооп турар.

Бүгү-эвилелин чайгы үеде маргылдааларын календары кады болгаш кончот солун.

Чаа сезонунун бир төп болушкуну — профессорларын Бүгү-эвилел Спартакнадыс болур. Ол маргылдаа миллион-миллион спортчуларын хаара тудар. Спартакнадын төнчүзүндө түнел маргылдаалар агустун орта үезинде Москвага болур.

Баскетболчуларын, хол-бөмбүкүчүлери, чадаг-тергелерин, хемелдеринин, азы чарыштырчыларынын, эштикчилерин, теннисчилерин, агы үениң спорттуң төш хевиринге мастерлерин удуу маргылдааларын көөр бис. Бистин эн эки чик атлеттервиң майда—чымыл командаларын доктаатынган маргылдааларыга демиселди эгелээлээр. Сент-пийерин төнчүзүндө—октябрийн эгеленде Тбилисиге эрттирер деп көрдүнген чик атлеттер талазы-биле чурттуң чемпионы бол чымыл кайгамчык бооп эртер. Бүгү-эвилелин бо маргылдааларыга даштыкы чурттарынын чик атлеттерин чаалап кириштирери бир дугаар көрүлүп турар.

Чайгы спорт сезону эгелээ. Бо сезон совет спортчуларыга чаа, улуг чедишкннерин эккелсин.

А. ЕРМАКОВ, (СЭТА).

КРОСВОРД Хостуг шакта

Кроссворд хостуг шакта. 1. Гениалдыг орус шүлдүкү. 2. XIX чүс чылдын орус чуртучузу. 3. Алдарлыг орус чуртучу, пейзажист. 4. XIX чүс чылдын орус чогаалчысы.

УЗУН ДУРГААР: 4. Совет скульптору, бир алдарлыг скульптуранын автору. 7. Гениалдыг орус чуртучу. 8. А. Гайдарын сурагыл чогаалын кол маалыры. 10. Ченен чогаалдыг тургузуучу. 11. Киняга тургускан орус билиш чогаалдыг маалыры.

Тургускан Д. АНАП-ОЛ, Н. шериг-кызылгар кезээ.

Редикторун хулазгезиниң кууседип турар Д. О. БЕГЗИ.

КВАЗИО

Апрель 16-ла

- «ВЛКСМ-НИН 30 ЧЫЛЫ» (улуг залга): «Далай аңчымы»—9,30 шакта; «Бодунда баштыг болганда»—11,30, 1,30, 3,30, 5,30, 7,30, 9,30 шактарда; биче залга: уруларга программа — 12,30, 2,30 шактарда; «Шериг хени чок солдаттар»—4,30, 6,30, 8,30 шактарда.
- «КАА-ХЕМ»: уруларга программа—10 шакта; «Ийи өнүкү»—11,15, 1,15, 3,15 шактарда; «Самолет 9 шакта чоруу»—5,15, 7,15 шактарда; «Кижиниң — солгуч чүтүп ээзи», «Совет Тыва», «Самолет 9 шакта чоруу»—9,15 шакта.
- «ВОСТОК»: «Ужуду чоруп корабль»—11, 1 шактарда; «Кометадан» матрос — 3,15, 5,15, 7,15 шактарда; «Даргагы хүнче содга», «Украинаның оттары», «Кометадан» матрос — 9,15 шакта.

Апрель 17-ла

- «ВЛКСМ-НИН 30 ЧЫЛЫ» (улуг залга): «Мая шынаамын кижилер»—11,30, 1,30, 3,30, 5,30, 7,30, 9,30 шактарда; биче залга: «Сарыг каарган»—4,30, 6,30, 8,30 шактарда.
- «КАА-ХЕМ»: «Бодунда баштыг болганда»—11,15, 1,15, 3,15, 7,15, 9,15 шактарда.
- «ВОСТОК»: «Байырлыг, көгө-бугалар»—3,15, 5,15, 7,15, 9,15 шактарда.

КУРУНЕНИН ХӨГЖУМ-ШИИ ТЕАТРИНГА

1961 чылдын апрель 15, 16 хунеринде А. УСПЕНСКИННИН „СЕКПИЛДИГ КЫС“ деп шиизи болур. Шиин—тыва дыл кырында. Эгелээри—кежээкинниң 7 шакта. Коллективтиг чагыгларын хулазеп ал турар. Дирекция.

НЕМЕЦ УЛУСТУН ОГЛУ

(Эрнст Тельманын төрүттүнген хүнүндөн бээр 75 чыл болганынга)

«Мен хан-дамырамдан, мага-бодунан немец ажылчын агыннын мен... Бүгү бодуму Германиянын кедей үези дээш, социализмниң тилчелгези дээш, хостага дээш, немец нациянын чаа чечетелишкннин дээш демиселге берген мен». Эрнст Тельман 1944 чылда аяндыр, өдүртүрүңге чедип чеди ай мурунда, мында деп бижээ. Он бир чыл алды айларын дүргүзүндө чазаскаанары даштын хурудалга кара-бандынтаса-даа улуг мадырлык демиселингиң кан дег бажыг күзөлдө-руу, чырык утаны, коммунист шимчелы сыныш дивөө.

1923 чылдын октябрыда Гамбургтуң мадырлыг порттарында ара-тансаан реакцияга удуу тулчушкунуларын хүнеринде Тельманын ажылчылар «бистин Гедди» деп мынакшыл-биле адал турганар. Удуустун тура халымшкынын чалбынчы үш хонукта чыжырткайыл, буржуазияны сүртеди турган. Гамбургтуң ажылчыларын баштыкыны октябр болушкунуларын соонда бүгү Германиянын ажылчы чоннарын баштыкыны болу берген.

Эрнст Тельман 1886 чылда Гамбург хоорайга төрүттүнген. Ол бичкинден эгелен-ле хөлө тып чир дээш ачылдып, портка чүк чүдүрүп, дүжүрер ажылчын болуп турган. 1902 чылда Тельман социал-демократтык партияга, а ийи чыл баштайгы—транспортик ажылчыларын эвилелинге кирген. Алаа тургаш аймактар секциязын ол органи-

Бистин календарымыс

застап, профвилелин иштинге буржуазия-биле найралдажыксаарларга удуу демиселди чорудуп турган. Тельман шериг албанына кирген, солдаттар аразында революстуг ажылды үргүчүлөп чоруткан. Шеригден халашкан, милитаризмге удуу болууге ол кирген.

Делегейин бирги дайынын эгеленди-не империалстик дайыга, дүйнөн дөткөз социал-демократиянын баштынарына удуу демиселди эгелээ. Тельманын фронтуге ойла-дып киририне далашканнар, дайын чыгуунуң чедип отугарга чоруп, ийи удаа балыганза-даа, революстуг пропаганда чорударын ол соксаалган.

Франтуң соонда төрөөн хоорайына чедип келген, Э. Тельман хаммагышас социал-демократтарын Гамбург организациянын баштай берген, а 1920 чылда Германиянын Коммунисттик партиясына кирген. Эр